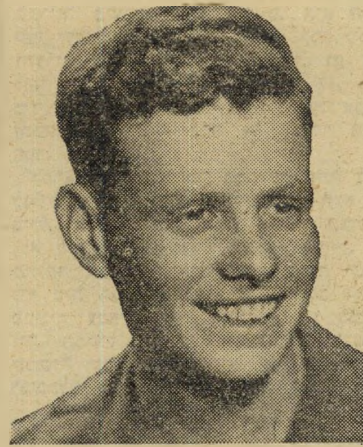

הגורל היכה פעמיים

דניאל פומרנץ

בשנת 1942 אירע אסון כבד לאריה ורבי קה פומרנץ, עולים מפולין, תושבי תל-אביב. בן האם הבכור, שנתקע בפולין ערב המלחמה, בדיוק בעת שעמד לעלות ארצה ללימודים באוניברסיטה העברית בירושלים, נהרג בי גטו ורשה. הוא היה בן 20 בדיוק.

נחמתם היחידה של זוג העמלים היה בנם הצעיר דניאל, ליד 1936, תלמיד בית-הספר בלפור והגמנסיה העירונית בתל-אביב. ב" 31.10.56 חל יום הולדתו של דניאל. הוא חגג אותו בלב מדבר סיני, 200 קילומטר מקו שבית הנשיא. הוא דהר בסור וחלים שנע בין ענני אבק דרומה, למפרץ סואץ. בדרך היו אנשי הטור עדים לקרב אוירי בין מטוסים ישראליים ומצריים, בדיוק מעל ראשיהם. בתום הקרב האוירי, צנחו שלושה ואמפירים מצריים לקרקע.

אנשי החלים יצאו מכליהם מרוב התי להבות. בוחל של דניאל הגיגי היה גם כן שמה. דניאל שאג: "חיל האויר נתן לי שלושה מטוסים כמתנת יום הולדתו!"

כל אנשי הוחל הריעו: "יחי חיל האויר! יחי דניאל!"

באותו יום, בעת ההתערות על כוכי ה" צבא המצרי שחסמו את הדרך לצה"ל, נהרג דניאל מכדור. זה היה ביום הולדתו העשירי.

טוראי דניאל פומרנץ היה רגם, חבלן ו" סייר. מיד לאחר לימודיו יצא במסגרת ה" נח"ל להכשרה בקיבוץ, פעם, תוך כדי אימונים, נקע את רגלו וסוג הבריאות שלו הורד. הוא הגיש מיד ערעור, וזה שוב בסוג בריאות קרבי. לאחר מכן עבר עם הכשרתו לקיבוץ אחר של הקיבוץ המאוחד, היה לחבר משק.

היה מספיק להגן על גבולות המדינה, היה נלה לומר, "צריך להגן על הישובים גם מבפנים".

הצעיר הגבוה ויפה-התואר, שבכיתה ה' חיבר מחזה על הרצל, ובגימנסיה הכין כבר ספר מחקר עבה, כמעט מדעי, על החולה, היה בעל כוח רצון אדיר. למרות שביולדותו סבל מאסטמה, וסחרחורת-הגובה היתה אצלו תופעה תמידית, לא היסס לעבור קורס צני" חה, היה בכל פעם ראשון הקופצים מהמ" טוס.

במסגרת שירותו בצבא, השתתף דניאל בפעולות רבות. אולם מפקדו מנע ממנו להצטרף לחבריו שיצאו לאחת מהן. היה זה עונש של כוח רצון אדיר. למרות שביולדותו תו בשעתיים. דניאל לא השלים עם הגזירה. הוא הסתגן לשורות הלוחמים, יצא עמם ל" קרב. למחרת בבוקר קראו אורחי המדינה על הוחל המפורסם שנתקע בלב המוצב המבוצר של האויב, ושהיה צורך לחלצו. דני היה החייל היחיד שנשאר חי באותו וחל. כשבאה החליצה ואחד ממפקדי הוח" לים נפגע, קיבל דני את הפיקוד, חזר שלם ובריא.

הוא היה חסון וגבוה, גבהו היה מטר שמונים וחמש. כשהאם היתה מבקשת ממנו לנשקה לפרידה, היה מעיר בחיוך: "עלי על הכסא".

בחופשתו הבאה, אמרה לו האם: "דני, אל תסתכן. אתה בן יחיד".

"המדינה אצלי היא גם כן בת יחידה", השיב.

מכונית בערה בלילה

טוראי ועקנין משה היה טירון בצה"ל. הוא התגייס לפני שלושה חדשים בלבד, הוצב ליחידת חיל רגלים. הוא היה חייל ככל החיילים. וככל הטיירוני, עבר עליו משבר נפשי חמור במעבר מחיי האזרח החפשי לחיי איש הצבא הממושקע. ישנם המתגברים על משבר זה בנקל, והוא שוקע באישיותם כאילו לא היה. ישנם אחרים שהמשבר משפיע עליהם בצורות שונות. לטוראי משה ועקנין היו צרות עם האוכל הצבאי. רגיל למאכלי אם שפינקו אותו כבן זקונים, לא יכול היה להסתגל לתבשילי טבח המחנה. הוא לא היה אוכל. עד אשר לא הרגיש אפסית כוחות, או קיבל חבילת מזון מהבית, לא יכול היה לטעום את האוכל הצבאי. הוא היה טירון. מצד שני רצה טוראי ועקנין חופש. הרבה חופש. רחוק מביתו, ללא חברים ורעים קרובים, התגעגע לחברה הירושלמית, לשכונתו ולבני ביתו.

כשבא לחופשה קצרה, היה מסריד את האם שתסדר לו חפשות אצל קצין העיר באמתלות שונות. ילידת הארץ, בת למשפחה מעולי מרוקו שעלו לארץ עם העליה השניה והתיישבו בעיר העתיקה בירושלים, ראתה כיצד נקרע לב בנה מגעועים. אולם נפשה נקרעה יותר, מדאגה. נזכרה השבוע: "כשהיה משה באימונים, לא הייתי דואגת לו. ידעתי שחיילים לא נהרגים באימונים. אבל כשהיה בדרכים, דאגתי לו. כשהיה בא לחופש או נוסע למחנה, התפללתי לשלומם. לא רציתי שיצא הרבה לחופש".

בתוכה מלאו למשה 18 שנה. בפעם האחרונה היה בחופשה רשמית בחג הסוכות. זמן קצר לאחר מכן, כשאחותו נישאה לאורח אמריקאי ונסעה לאמריקה, לא התאפק משה, ברת מסירת אימונים כדי להיפרד מאחותו.

הוא נולד בחיפה, שם גדל ולמד עד שנתיים, לפני פרוץ מלחמת העצמאות. ואז עבר, עם משפחתו, לעיר העתיקה בירושלים, שם החזיק כבו חנות ברחוב היהודים. אחרי שנה עבר עם אמו לדירה ברחוב ממילא. גם אותה נאלצו לנטוש, כשפרצו הקרבות.

הוא היה ילד שקדן ומסוגר. בבית החינוך בו למד הצטיין בלימודים, קיבל סטיפנדיה להמשכת לימודיו בבית-ספר מקצועי. מאחר שידיו היו מוכשרות לעבודות עדינות, למד בבית-הספר למכניקה עדינה על-שם ברנדיס

משה ועקנין

בירושלים. במשך שלוש שנים שקד על לימודיו, לא הירבה לבלות או לצאת בחברה. תקופה קצרה היה חניך השומר הצעיר, אך לאחר מכן הקדיש את כל שעות יומו ללימודים.

נותרה לו עוד שנת לימודים אחת. אולם חבריו המעטים התגייסו כולם לצבא, ואז, למרות הפצרות ההורים, החליט גם משה להתגייס. הוא עזב את בית-הספר בהבטחה שימשיך ללמוד לכשיחזור.

הוא לא חזר. באחד הקרבות היה משה עם י ידתו שנערכה להתקפה על אחד הי יעדים. אחת המכוניות עלתה על מוקש ו" החלה לבעור. השטח הואר כולו. האויב החל להפגין במרגמות את הכוח שנערך להתקפה. משה ועקנין נהרג בהפגזה.

מלחמות-שוורים בנחושת

"לאבא, אמא וכוכבה היקרים שלום! מרגשים אנחנו מצוין ונמצאים אי-שם. את החד" שות יודעים אתם לפי השידורים ברדיו, אותם שומעים גם אנו מדי יום ביומו. החברה שלי ממש נפלאים ותענוג להיות במחיצתם. אני חייב להפסיק כיוון שהרבה זמן לכתוב אין לי. שלום ולהשתמע. שלכם אריה."

המכתב היה כתוב בדיו ירוקה על גבי פיסת נייר קטנה. כתב אותו סגן-משנה אריה אלוגי (שיטריט) בן 24 מפקד יחידת טנקים. הוא נכתב בין קרב לקרב, והיה מיידע למשפחתו בתל-אביב. המשפחה קיבלה את המכתב בשלישי בנובמבר. האם עוד הספיקה להכין חבילת מצרכים ולשלוח אותה כשי לבנה. היא לא ידעה כי בנה אריה נהרג יום קודם לכן בקרבות השריון, בתוך הטנק ממנו פיקד על יחידתו.

יחסי הריעות בין המפקד ובין הטנק התחילו מוקדם מאוד, בשלהי 1948. שיירה שניסתה להגיע ליחידים שבגליל המערבי, הושמדה כמעט כולה. בין ההרוגים היה מספר רב של בני קרית חיים. רבים מהם היו חבריו של אריה. הוא לא היה אז בגיל הגיוס; בסך הכל בן שש עשרה וחצי היה. אולם הוא לא יכול היה לחכות ולהישאר בבית. הוא הפסיק את לימודיו בבית-הספר המקצועי ליד הטנקיון, התגייס לצבא בהיתר מיוחד של הוריו.

מיד עם גיוסו נשלח אריה לחיל השריון. הוא היה בוגר אחד המחזורים בקורס הטנקים-טיים של צה"ל, ומאז היה קשור קשר עמוק לפלדה הלוחמת. בזמן שירותו הסיריר הגיע עד לדרגת סמל, ובדרגה זו נשאר בצבא הקבע. כמפקד טנק, היה משתתף כמעט בכל מצעד צבאי בו השתתפו טנקים.

נזכר אביו, שמעון שיטריט, יליד הארץ: "ביום העצמאות תש"ז, בחיפה, חיכיתי לראות את בני באחד הטנקים. הטנקים התגלגלו ברעש ונהגו אני רואה את השמן שלו מתקרב, כשהוא ניצב זקוף בצריח. אני צועק, אריה, מנפנף ביד והוא אפילו אינו מפנה מבטו אלי. למחרת, כשנפגשתי איתו, התפלאתי לפשר התנהגותו. ענה לי אריה: 'נתתי פקודה ל' פיקודי שאף אחד מהם לא יחייך ולא ינף נף בידו, אלא שכולם יסתכלו קדימה. מה הטעם שאני עצמי אפר את פקודתי?'

כשהשתחרר אריה מהצבא ועבר לעבוד כמכונאי דיזלים בחברת החשמל בחיפה, לא נותק הקשר בינו לבין הטנק. הוא היה נקרא תכופות לשירות מילואים, עבר לפני שנתיים קורס קציני מילואים.

בשעות הערב החופשיות, היה מדריך ל" רקודי עם בלהקת הפועל חיפה, ומנגן בכלי נשיפה בתזמורת חברת החשמל. היה לו תחביב נוסף: רוקע ציורי מלחמות-שוורים נפלאים בנחישות. בימים אלה עמד לצאת לפסטיבל של אכסניות הנוער באדינבורג, סקוטלנד. הוא הכין את כל התעודות והיה מוכן לנסיעה.

המדינה קראה לו לתפקיד אחר.

אריה אלוני-שמיר

האיש שנשבע לנקום

לפני שנה ושמונה חודשים, בפשיטה של יחידת צה"ל על מחנות הצבא המצרי בעזה, היה בין הנופלים סרן סעדיה (סופפו) אל- קיים. בני משפחתו הענפה מאנו להשלים עם האבידה, עלו בכל הזדמנות על קברו, הספידוהו והעלו את זכרו. ביניהם בלט צעיר ירושלמי גבוה וחסון, שגם הוא נקרא בשם סעדיה, כמו בן דודו סופפו, על שם סבם המשותף.

על קבר בן הדוד, נשבע סעדיה קירה לא פעם: "אני נושא שמך. אני אנקום את נקמתך!" לא היו לו הזדמנויות לבצע את שבועתו, כי סעדיה, בן להורים ילידי ה" ארץ, ליד שנתון 1935, סיים כבר מזמן את שירותו הצבאי. בטרם מלאו לו 16 שנה, הפסיק סעדיה את לימודיו בבית החינוך הירושלמי, התנדב לצבא בהסמכת הוריו. אמ" רה האם: "הוא רצה להיות נהג, מהגן התחיל כבר להתעסק בגלגלים."

הצבא נתן לסעדיה את האפשרות להתי עסק בגלגלים. הוא שירת כנהג אולם לא

סעדיה קירה

דרומה עם הכוחות הלוחמים. ביום השבת, השני בנובמבר, נמצא סעדיה גם הוא עם הלוחמים בחזית, והוא שמח על כי ניתנה לו ההזדמנות לנקום את מותו בן דודו, בלחמו באותו אויב בו לחם סופפו.

כשוך הקרבות, לפנות ערב, פנה המפקד לנהגים: "מי מתנדב להוביל פצוע?" סעדיה קפץ ראשון. אחריו התנדבו עוד אחרים. בן דודו של סעדיה שהיה במקום, הזהירו: "למה לך להתנדב, ניצלת עד עכשיו, שב בשקט". אחרים שהתנדבו התחרשו. סעדיה עלה על האמבולנס ויחד עם חובש ושני פצועים יצא לדרך. "זאת מכונית מצוינת", הספיק עוד לקרוא לבן דודו.

באחת ההצטלבויות עצר אותם אלמוני דובר ערבית בצעקות. הראה לעבר סמטה חשוכה שדרך עפר חצתה אותה: "יש שם פצוע, סעו לקחת אותו".

החובש לא רצה לגשת לתוך הסמטה אולם סעדיה לא היסס: מוכרחים לקחת אותו. הוא סובב את ההגה ונהג את האמבולנס בהירות לתוך הסמטה. הוא הספיק לנסוע רק מטרים ספורים. האמבולנס עלה על מוקש. סעדיה נהרג במקום.

היה זה שירותו הצבאי הראשון. כבר בת" קופת מלחמת העצמאות, כשסעדיה היה בן 13 בלבד, תושב השכונה הירושלמית נחלת אחים, התנדב פעמים רבות לתפקיד קשר מסוכנים בין העמדות היהודיות בשכונה לבין העמדות בתלפיות.

לפני שלושה חודשים, בעת הרצח ברמת רחל, שוב הוכיח סעדיה את מידת הקרבתו אל תחנות הוועל והעליות באו אנשים מבוהלים: "מהר, מהר", קראו לנהגים, "סעו לרמת רחל, יורים שם, העבירו פצועים!" הנהגים, ברובם, לא רצו להסתכן, התחמקו אחד אחד. סעדיה היה נהג סקסי שכיר. הוא לא היסס, קפץ למכונית והתנדב להרי ביל את הפצועים.

חניך התנועה המאוחדת, ספורטאי שמח ועליו בכל עת, משתתף קבוע במקהלות ובלהקות לריקודי עם, הצטרף סעדיה לפני שנתיים לקיבוץ אלומות. אולם לאחר שבני גרעינו עזבו, עזב גם הוא. חזר לעזור לאביו, הרצל, לליד יבנאל ועובד צרכניה בבכתי שאלו, לפנס את המשפחה. עד אשר נקרא להתייצב למילואים.

הוא היה נהג ביחידת הובלה, שהתקדמה